

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Тези доповідей
державної студентської наукової конференції**

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІСОВОГО
І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА»**

20 березня 2014 року

**Біла Церква
2014**

Даниленко А.С., академік НААН, ректор, голова оргкомітету;

Новак В.П., д-р біол. наук, перший проректор,
проректор з навчально-методичної та виховної роботи;

Сахнюк В.В., д-р вет. наук, проректор з наукової та інноваційної
діяльності, заступник голови оргкомітету;

Хахула Л.П., канд. пед. наук, начальник відділу
навчально-методичної та виховної роботи;

Хахула В.С., канд. с.-г. наук, декан агробіотехнологічного факультету;

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, голова НТТМ університету;

Качан Л.М., канд. с.-г. наук, зав. аспірантури та докторантури;

Сокольська М.О., зав. редакційно-видавничого відділу,
відповідальний секретар;

Панченко Т.В., канд. с.-г. наук, доцент, координатор НТТМ ф-ту;

Царенко Т.М., канд. вет. наук, начальник відділу науково-дослідної
та інноваційної діяльності;

Білан А.В., канд. вет. наук, директор наукової бібліотеки.

«Актуальні проблеми лісового і садово-паркового господарства»: Тези доповідей державної студентської наукової конференції. – Біла Церква, 2014. – с.

У збірнику висвітлені актуальні проблеми лісового і садово-паркового господарства.

УДК 712.2: 631.963 (1-751.2) 477.41)

МОСКАЛЮК Я.С. – студентка 5 курсу СПГ

Науковий керівник – РОГОВСЬКИЙ С.В., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АНАЛІЗ ІНТРОДУКЦІЙНОЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ДЕНДРОФЛОРИ ЛАНДШАФТНОЇ ДІЛЯНКИ ВЕЛИКА ГАЛЯВИНА ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ «ОЛЕКСАНДРІЯ» НАН УКРАЇНИ

Ландшафтна ділянка Велика Галявина нині є центральним ядром дендропарку «Олександрія» НАН Україна. На галявині та її околицях зростають більше ста видів і культиварів деревних рослин, серед яких близько 70% складають інтродуковані види. В результаті проведення аналізу інтродукційної оптимізації насаджень ландшафтної ділянки «Велика галявина» ми встановили, що під час першого періоду інтродукційної оптимізації 1785-1816 роки на цій території були висаджені перші екзотичні види дерев *Pinus strobus* L., *Picea abies* (L.) Karst., які були подаровані власникам парку імператрицею Росії Катериною II та князем Потьомкіним.

Під час II періоду інтродукційної оптимізації 1816-1838 рр. під керівництвом А. Єнса був сформований нинішній ландшафтний образ ділянки в якому велика роль відводилася інтродуцентам. Зокрема були висаджені такі види як *Pinus nigra* Arn., *Liriodendron tulipiferum* L., *Gleditsia triacanthos* L., *Larix decidua* Mill., *Pohulus italica* Moench 'Piramidalis' *Quercus rubra* L. та ряд інших видів.

Третій період інтродукційної оптимізації (1838-1861 рр.) характеризується широким використанням інтродукованих видів та декоративних форм. Створення дендраріїв із екзотичних видів було захопленням власників парків цієї доби і «Олександрія» не була виключенням. В ці роки на Великій галявині і в її околицях висаджують цілий ряд інтродукованих видів дерев та кущів, нажаль багато з них з різних причин не збереглися до наших днів. Нині в формуванні ландшафту галявини присутній бузок звичайний, що зберігся завдяки розмноженню кореневою поростю – сорти цього виду, так само як кущі жасмину садового, можна бачити на літографіях датованих цим періодом. На малюнках крім троянд, бузку і жасмину можна розгледіти дерева берези, вочевидь в цей період на території парку були висаджені перші інтродуковані види цього роду. За віком до цього періоду належить катальпа величава (*Catalpa spesiosa*), яка була висаджена вірогідно в пам'ять про графиню О.В. Браницьку. Нажаль жодна стаття, в якій би наводився список рослин дендропарку «Олександрія» в дореволюційний період, так і не було опублікована. Тому, про видовий склад рослин, що використовувалися в той час для озеленення можна судити за списком О. Небеського (Небесский О, який описує видовий склад рослин парку графа Олександра Браницького, що був створений на Божій горі біля с. Синява. Вочевидь аналогічні види та декоративні форми могли зростати і на території «Олександрії».

Четвертий період інтродукційної оптимізації (1861-1918 рр.) характеризувався утилітарним підходом до парку, розвитком плодівництва,

рибництва, розсадництва – галузей, які давали прибуток. Обсяг ландшафтних робіт в парку в цей період дещо скорочується. Проте в околицях Великої галявини на початку ХХ ст. були висаджені такі інтродуценти, як ялівець віргінський (*Juniperus virginiana* L.), тис ягідний (*Taxus baccata* L.), каркас західний (*Celtis occidentalis* L.), липа повстиста (*Tilia tomentosa* Moench), кизил (*Cornus mas* L.) та деякі інші. Нажаль частина екзотів загинула в період з 1918 по 1946 роки.

П'ятий період інтродукційної оптимізації (1946-1991 рр.) характеризується відновленням композиційної будови Великої галявини на висаджуванням на цій території великої кількості інтродукованих видів рослин з метою наукового вивчення їх біологічних та екологічних властивостей. В цей період в ландшафтні ділянки вводять такі види, як гінкго дволопатевий (*Ginkgo biloba* L.), ялина колюча (*Picea pungens* Engelm.), платан західний (*Platanus occidentalis* L.), платан кленолистий (*P. acerifolia* Mill.), туя західна та її форми (*Thuja occidentalis* L.), ліщина деревоподібна (*Corylus colurna* L.), софора японська (*Sophora japonica* L.), береза даурська (*Betula davurica* Pall.), береза вишнева (*B. lenta* L.), церсис канадський (*Cersis Canadensis* L.), церсис європейський (*C. siliquastrum* L.), самшит вічнозелений (*Buxus sempervirens* L.), айлант найвищий (*Ailantus altissima* (Mill.) Swingle), бузок угорський (*Syringa josikaea* Jacq.), тріскун амурський (*Syringa amurensis* Rupr.), жимолость Маака (*Lonicera maackii* (Rupr.) Maxim.), жимолость істівна (*L. edulis* Turcz. Ex Freyn), свидина біла (*Swida alba* L.), вейгела рання (*Weigela floribunda* K.Koch.), горобинник горобинолистий (*Sorbaria sorbarifolia* (L.) A. Braun), розовик керієвидний (*Rhodotypus kerrioides* Sieb et Zucc), липа широколиста ф. розсіченолиста (*Tilia platyphyllos* 'Laciolata'), шипшина зморшкувата (*Rosa rugosa* Thunb.), таволга верболиста (*Spirea salicifolia* L.), дейція шоретка (*Deutzia scabra* Thunb.), хеномеліс Маулея (*Chaenomelis maulei* (Mast.) C.K. Schneid.), птелея трилиста (*Ptelea trifoliata* L.) та ряд інших видів. Цілком можливо, що деякі з цих видів вводилися в композиції повторно.

Шостий період (1991 року – до нашого часу). В цей період в насадження вводилися лише окремі види дерев та кущів, які б не змінювали загального образу галявини. Серед видів, які введені в цей період варто згадати метасеквою китайську (*Metasequoia glyptostroboides* Hu et Cheng.), таволгу японську ф. великолисту (*Spirea japonica* f. *macrofila*), вербу Матсудову 'Тортуроза' (*Salix matsudiana* 'Torturosa'), ялівець козацький 'Glauca' (*Juniperus sabina* 'Glauca') та інші.

Таким чином в історії інтродукційної оптимізації ландшафтної ділянки Велика галявина дендропарку «Олександрія» можна виділити шість історичних періодів за яких в ландшафт з різною інтенсивністю вводилися екзотичні види дерев та кущів. Подальші роботи з реконструкції та відновлення цього ландшафту вимагають бережного відношення до збереження і охорони існуючих видів та культиварів. Поповнення колекції новими видами та декоративними формами і сортами можливе за умови збереження загальних архітектурно-планувальних композицій, існуючих віст та візуальних домінант.

УДК 631/535: 582.711. 712.41

КАТРЕНКО Г.Ю. – студентка 5 курсу

Науковий керівник – РОГОВСЬКИЙ С.В., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВЕГЕТАТИВНОГО РОЗМНОЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ В ОЗЕЛЕНЕННІ ВИДІВ І ДЕКОРАТИВНИХ ФОРМ РОДУ SPIREA L. НА ПРИКЛАДІ БІЛОЦЕРКІВЩИНИ

Рід Таволга (*Spiraea*) налічує приблизно 100 видів листопадних чагарників, причому більшість видів мають численні декоративні форми. В Україні в озелененні переважно використовують інтродуковані види, адже в природних умовах України зростають лише 7 видів.

Для декоративного садівництва значення таволг дуже велике. Їх можна використовувати в різних типах садово-паркових композицій: в простих і змішаних чагарникових групах, у живоплотах різної висоти, на узліссях та в поодиноких посадках, оскільки вони довговічні, зимостійкі, високодекоративні, різняться за часом і за тривалістю цвітіння, забарвленням і формою суцвіть, кольором листя в літньо-осінній період. Для створення живоплотів використовують таволгу Вангутта (*Spiraea vanguttei* (Briot.) Zabel., т. середню (*S. media* Schmid.), т. сливолисту (*S. prunifolia* Sib. tt Zucc.); в групах чудово виглядають т. японська (*S. japonica* Zab.) та її соти 'Macrofilla', 'Alboflora', т. Бумальда та її сорти 'Antoni Watterer', т. сіра (*S. cinerea* 'Grefsheim'), т. Біларда (*S. x billardii* Herincq.), т. Дугласа (*S. douglasii* Hook.); для створення бордюрів рекомендують сорти т. японської 'Little Princess', 'Hnom', Бумальда 'Dat's Red', 'Froebelli'; для рокаріїв та альпінаріїв придатні карликові сорти таволги японської та таволга низька (*Spiraea x rumellionum* Zabel). Особливо старанно підбирають спіреї для солітерних посадок. Найбільш підходящими для використання на фоні газону, під стінами будинків та на фоні дерев і квітників є таволга Вільсона () – потужний кущ до 3 м висоти і до 2м в діаметрі, що за характером цвітіння нагадує таволгу тангута, таволга сливолиста ф. махрова (*S. prunifolia* var. *plena*) – з білими махровими квітами, таволга гострозубчаста (*S. x arguta* Zab.) – з білими зонтикоподібними суцвіттями, таволга Біларда (*S. x billardii* 'Triumphans') – з великими густими султаноподібними суцвіттями і махровими темно-рожевими квітами.

За результатами інвентаризації деревної рослинності дендропарку „Олександрія” НАН України проведеної в 2003 - 2007 роках, встановлено, що в парку зростають 30 видів і 3 форми таволг. За оцінками науковців дендропарку всі вони є перспективними для використання в озелененні.

У даний час та на території Біостанціону БНАУ колекція роду *Spiraea* нараховує 4 види та 6 форм, які нині є найбільш популярними в декоративному садівництві. Це такі види і сорти: *Spiraea vanguttei*.

Найближчим часом ця колекція буде розширена за рахунок таких видів як таволга Біларда, таволга сливолиста ф. махрова, таволга Вільсона, таволга березолиста, таволга низька, таволга приваблива та деякі інші. Це дозволить розширити асортимент рослин, що використовуються для озеленення території БНАУ та вивчити особливості їх розмноження і вирощування.

В зелених насадженнях м. Біла Церква найчастіше зустрічаються: *Spiraea vanhouttei*, яка використана для створення живоплотів та груп у багатьох районах міста. Менш поширені, але зустрічаються в багатьох місцях у вигляді куртин *Spiraea japonica*, *Spiraea bumalda*, *Spiraea salicifolia* L. Ці насадження створені в 80-90 роках минулого століття. А от насадження за участю культиварів таволги японської 'Little Princess', 'Macrofile', 'Alboflora', та таволги Бумальда 'Gold flaine', 'Antoni Waterer', та таких видів як *Spiraea cinererea* 'Grefsheim', *Spiraea billiardii*, *Spiraea betulifolia*, *Spiraea douglasii*, *Spirea wilsonii* стали популярними порівняно недавно, більшість насаджень за участю цих видів створені за останні 10-15 років. Таким чином за нашими оцінками в насадженнях міста зустрічаються 8 видів та 6 культиварів таволг.

Причиною малого асортименту таволг в насадження міста ми вважаємо – є недостатня кількість маточників та невивченість особливостей вегетативного розмноження, особливостей декоративних форм. Відомо, що розмноження стебловими живцями – найбільш поширений спосіб вегетативного розмноження таволг. Для укорінення живців створюють оптимальний режим температури, зволоження та освітлення в парниках. Як свідчать літературні дані, ефективність розмноження залежить від віку маточних рослин, успішності їх росту та розвитку, фізіологічного стану живців, строків, способу їх заготівлі та особливостей підготовки до висадки у субстрат. Впливають на успішність укорінення живців умови створювані в місцях укорінення, якість догляду за живцями під час проведення укорінення.

З метою вивчення особливостей вегетативного розмноження ми заклали і провели спеціальний дослід. Вивчали вплив строків живцювання на вкорінення живців 8 видів і трьох культиварів роду *Spirea*. Укорінення проводили в теплиці БНАУ, в якості субстрату використовували річковий пісок. Встановлено, що за живцювання ранньою весною рівень укорінення складав 86-92 %, за живцювання напівздеревінілими живцями в червні укорінювалося від 76 до 98 % живців, а за живцювання в серпні укорінювалося від 36 до 68% живців залежно від виду. Найвищою здатністю до ризогенезу характеризувалися: таволга японська та її культи вари 'Albiflora', 'Gnom', 'Macrofilla' – вкорінювалося від 87 до 98 % висаджених живців; таволга сіра 'Grefsheim' – від 76 до 97 %; таволга Бумальда 'Anthony Waterer' – від 72 до 96%. У той же час таволга Вангутта за живцювання в червні вкорінилася лише на 36%, а таволга Вільсона на 46 %, ці ж види не дали коренів за живцювання в серпні, проте за живцювання у березні укорінилися відповідно на 89 та 84%.

УДК 631.535 : 712.4: 725.1 : 640.43/44

ПАВЛІВСЬКИЙ М.А. – студент 5 курсу СПГ

Науковий керівник – **РОГОВСЬКИЙ С.В.**, канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ОЗЕЛЕНЕННЯ І БЛАГОУСТРОЮ ТЕРИТОРІЇ РЕСТОРАНУ «БЕЛЬВЕДЕР» ТА ПРИЛЕГЛОЇ ТЕРИТОРІЇ В М. БІЛА ЦЕРКВА

Для території ресторанів і кафе в останні роки характерне вишукане

озеленення і благоустрій. Власники цих підприємств добре розуміють, що від затишку і привабливості території в значній мірі залежить відвідуваність закладів, а отже і прибутки. В м. Біла Церква за останні 10 років створено чимало ресторанів і кафе, які відрізняються сучасним привабливим озелененням території. Варто згадати ресторан «Теремок» біля дендропарку «Олександрія», ресторан «Трактир» біля річки Рось, кафе «Кав'ярня» на Соборній площі та інші заклади.

Ресторан «Бельведер», що розташований в районі центрального пляжу, новий заклад, що відкрився у серпні 2012 року. Благоустрій території і озеленення проводились в стислі строки, які загалом були екстремальними для рослин, які висаджувалися на цій території. Під час розробки проекту основною вимогою, яку висунув замовник, була необхідність в стислі строки в середині літа влаштувати такі насадження, які б створили затишок, усамітнення відвідувачів і в той же час були привабливими і екзотичними. Виходячи з цих умов і розроблявся проект озеленення.

В першу чергу за допомогою рослин необхідно було розмежувати та відокремити окремі споруди як капітальні, так і тимчасові, що призначалися для обслуговування відвідувачів ресторану. Для цього були використані високі кущі та ліани, а саме таволга Вільсона (*Spirea wilsonii* Duthie), свидина біла ф. сріблястооблямowana (*Swida alba* 'Argentea marginata'), пухироплідник калинолистий (*Physocarpus opulifolia* 'Diablo'), таволга сіра (*Spirea cinerea* 'Grifshaim'), жасмин садовий (*Phyladelphus coronaries* L. 'Plena'), барбарис оттавський (*Berberis ottawensis* Shneid.), барбарис Тунбергера (*B. thunbergii* 'Атропурпуреа'), гібіск сирійський (*Hibiscus syriacus* L.), троянда плетиста, кампсис укорінливий (*Campsis radicans* (L.) Seem.), жимолость японська (*Lonicera japonica* Thunb. 'Aureaspicata'). Поряд з ними висаджувалися низькорослі кущі та багаторічні трав'янисті рослини: таволга японська (*Spirea japonica* L.) ф. великолиста (f. *macrofila*) 'Маленька принцеса' ('Little Princes'), 'Plena', 'Gnom', 'Alboflora', таволга Бумальда (*Spirea x bumaldii*), 'Antoni Waterer' 'Goldflame', стефанандра Танаки (*Stephanandra tanacae* Fisch. et Sav. Franch.), керія японська 'Строкатолиста' (*Keria japonica* 'Variegata'), кизильник притиснутий (*Cotoneaster adpressus* Mottet), кизильник горизонтальний (*C. horisontalis* Decaisne), кизильник Дамера (*C. dammeri* Schneid.), очіток видний (*Sedum telephium* 'Matrona'), бадан товстолистий (*Bergenia grasiofolia* (L.) Fritch.), лілійник (*Lilium pumilum* Dalile), хризантема корейська (*Chrysanthemum x coreana*). В якості ґрунтопокривних рослин використані очіток їдкий (*Sedum acre* L.), очіток іспанський (*S. hispanicum* Berg.), дюшинея індійська (*Duchinea indicum* L.)

Завдяки використанню вічнозелених дерев та кущів, які складають каркас рослинних композицій, забезпечується декоративність насаджень у зимовий період. На території ресторану висаджені: туя західна ф. рівновеншинна (*Thuja occidentalis* 'Fastigiata'), яка живою стіною відмежовує територію ресторану від паркувального майданчика; ялівець звичайний (*Juniperus communis* L.), ялівець козацький 'Сизий' (*Juniperus sabina* L. 'Glauca'), ялина канадська 'Конічна' (*Picea Canadensis* (Mill.) Britt.), сосна гірська (*Pinus mugo* Turra), які є акцентами на фоні газону, та ялина сербська (*Picea omorica* (Pancic) Purcune),

яка розташована на перехресті доріжок і є центром композиції. В новорічні свята її прикрашають електричними гірляндами та іграшками. Навколо замощених ФЕМом доріжок влаштований живопліт з самшиту вічнозеленого (*Buxus sempervirens* L.). Справжньою окрасою території є невеличка кам'яниста гірка, розташована біля входу на територію ресторану, де зростають близько 50 видів та культиварів декоративних рослин. Вони почергово квітують з ранньої весни до пізньої осені та відрізняються декоративним листям та оригінальною формою крони.

УДК 712/253/.4 :726:2 -523.4 (477.41)

КОЗАК А.Л. – студент 5 курсу СПГ

Науковий керівник – **РОГОВСЬКИЙ С.В.**, канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ФОРМУВАННЯ САКРАЛЬНОГО ЛАНДШАФТУ «ЖИТТЯ ІСУСА ХРИСТА» БІЛЯ ХРАМОВОГО КОМПЛЕКСУ В С. БУКИ СКВИРСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Храмовий комплекс в с. Буки Сквирського району нині добре відомий в Україні, його автори, архітектори Ю. Бабіч, К. Капінус, Ю. Рейтерович удостоєні Державної премії України в галузі архітектури за 2007 рік. Під час ландшафтного облаштування храмового комплексу горбистий рельєф місцевості, де зведені культові споруди, був стилізований у гірський. Завдяки розміщенню храму над закинутим гранітним кар'єром і декорування прилеглої території природним обвітраним камінням вдалося створити вишуканий, екзотичний пейзаж у якому переважають відкриті простори, що нагадують гірський ландшафт. Для цього з берегів річки Роставиця та інших місць Київської обл. звели обвітрені камені граніту, які частково використали для фундаментів храмів, що дало змогу створити враження зведення храмів на гірській породі, так, ніби ці споруди виростають з природного каменю. Але більша частина завезеного каміння стала матеріалом для формування гірського ландшафту навколо храмового комплексу. Створення масштабних рокаріїв із вкрапленням хвойних і листяних декоративних дерев та кущів дозволило підкреслити особливість, незвичайність і екзотичність цього сакрального місця, його піднесеність до неба. Таке ландшафтне оформлення виявилось доречним, оскільки воно відповідає архітектурі храму, який за силуетом нагадує дерев'яний хрещатий храм, характерний для Карпат. Місце, де збудований храмовий комплекс, розташоване на високому правому березі Роставиці, завдяки оформленню каменям набуло вигляду гористої місцевості, що дозволила виділити сакральний ландшафт із навколишнього середовища.

З метою цілісного сприйняття сакрального ландшафту ми пропонуємо на території, що розташована між храмовим комплексом та річкою Роставиця створити ландшафтну композицію присвячену життю і діянням Ісуса Христа і таким чином завершити ієрархізацію цього ландшафту. Заплановано на цій території створити сім сюжетних композицій з рослин, каменів та малих

архітектурних форм, які засобами ландшафтного мистецтва розкривають пізні події в житті Ісуса Христа. Зокрема це: «Народження Ісуса», «Хрещення», «Проповідь на горі Голгофа», «Тайна вечеря», «Суд Пілата», «Шлях на Голгофу», «Розп'яття». Кожна композиція є територіально відокремленою, а всі вони з'єднані доріжкою, рухаючись якою люди мають відчутти і зрозуміти весь життєвий шлях Ісуса Христа. Специфічною особливістю цієї прибережної ділянки є близьке залягання природних каменів, які подекуди виходять на зовні, тому пропонується деякі з них частково розкрити та доповнити завезеним аналогічним камінням. За виключенням ділянок, де будуть формуватися згадані вище композиції, територія має зберегти природний рельєф та рослинність. Для формування композиції «Народження Ісуса» пропонується сформувати рокарій та камінний грот з яслами, рослинність у цій композиції буде карликовою, але доволі різноманітною за кольорами та яскравою, щоб передати радісний настрій. Композиція «Хрещення» розміщена на березі річки Роставиця, для її формування буде сформований невеликий острів з установленим на ньому хрестом, до якого веде вузький настил заглиблений на 3-5 см у воду. Рослинність цього ландшафту переважно прибережно-водна та водна, включаючи декоративні сорти *Nymphaea candida* та *N. alba*. Композиція суд Пілата пропонується сформувати у вигляді контрастного рокарію із використанням каменів граніту червоного, чорного та білого забарвлення.

УДК 712.253/.4 : 726:2-523.4 (477.41)

КРУГЛЯК О.П. – студент 5 курсу СПП

Науковий керівник – **РОГОВСЬКИЙ С.В.**, канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОЗЕЛЕНЕННЯ І БЛАГОУСТРОЮ ТЕРИТОРІЇ НАВКОЛО НЕВЕЛИКОГО ПРИВАТНОГО БУДИНКУ НА ПРИКЛАДІ САДИБИ В М. КАГАРЛИК

В сучасних умовах все більше забудовників як в містах, так і в селах намагаються під час благоустрою та озеленення території використати сучасні підходи та технологічні досягнення. Вільні від насаджень ділянки зазвичай засівають газonom, влаштовують кам'янисті гірки, міксбордери, рабатки, живоплоти, бордюри тощо. Доріжки з твердим покриттям з'єднують різні функціональні зони, виділяються ділянки для відпочину з влаштуванням альтанки та барбекю, спортивні майданчики. Більшість господарів на своїй території висаджують сад та невеличкий город. Якщо ділянка не велика і на ній розміщено ряд господарських споруд, достатньо складно влаштувати зелені насадження, які б були максимально комфортними і в той же час високо декоративними.

На ділянці в м. Кагарлик, загальною площею 0,12 га розташований одноповерховий житловий будинок з мансардою на три входи, гараж, баня-сауна, які зайняли близько 0,4 га. Між будинком та гаражем побудували майданчик з твердим покриттям із ФЕМ призначений для паркування автомобілів та в'їзду в гараж. Для з'єднання цих споруд ми запропонували

влаштувати доріжки з твердим покриттям. Прямолінійні доріжки, що призначені для входу в будинок мають мощення із плиток ФЕМ та бордюри, а доріжки, що служать для прогулянок по ділянці влаштовані з піщаника. Щілини між плитами піщаника засипані ґрунтом і в них висаджений очіток їдкий ()

З метою урізноманітнення видів і форм рослин, що використані для озеленення вздовж огорожі влаштований міксбордер шириною близько 1 м. Для композиційного об'єднання цього насадження і створення ритмічних рядів через 5 м висаджені дерева туї західної (*Thuja occidentalis* 'Fastigiana'). Біля кожної туї висаджені по три кущі ялівця козацького 'Сизого' (*Juniperus sabina* 'Glauca'), що дозволило створити вічнозелену канву насадження та візуально відокремити сад від огорожі. Між деревами туї висаджені красивоквітуючі кущі, які об'єднані у невеликі композиції. Наприклад, якщо центральне місце між двома туями займає форзиція середня, то поряд з цим кущем висаджені менші кущі форзиція Арнольда, а в проміжку між ними кущі хризантеми корейської, які мають квіти жовтого кольору. Домінування жовтих та оранжевих тонів у цій групі доповнюють групи жовтих крокусів, нарцисів, тюльпанів, кореопсис, та очіток їдкий. На їх фоні ефектно виглядають контрастні за забарвленням мускарі, дзвоники карпатські, дельфіній з квітами блакитного кольору, карликова форма айстри новобельгійської з синіми квітами. Наступний розрив між туями утворюють рослини, що мають червоне забарвлення квітів. Центральне місце займає вейгела рання, поруч з обох боків висаджені кущі півонії деревоподібної, що має яскраво червоне забарвлення квітів, біля цих кущів висаджені кущі хризантеми корейської із темно-бордовим забарвленням квітів, які забезпечують осінній аспект цвітіння. Влітку в композиції квітують троянда карликова сорт «Торнадо», а весняне квітування забезпечують тюльпани та трав'яниста півонія. В якості ґрунтопокривних рослин використаний флокс дернистий з червоним забарвленням квітів. В іншому розриві між туями створена композиція рослин в забарвленні яких переважають білі квіти та сизе забарвлення листя. Це жасмин садовий 'Plena', таволга японська 'Alboflora', хризантема корейська сорти із білим забарвленням квітів, групи білих тюльпанів і нарцисів, роговик Біберштейна в якості ґрунтопокривної рослини. На фоні цих рослин ефектно квітують наперстянка, смілка, дзвоники карпатські. Загалом формування міксбордеру дозволило використати ряд інших високодекоративних кущів, зокрема свидину білу 'Argentea marginata', пухироплідник калинолистий 'Aurea' і 'Diablo', керію японську 'Plena' кизильник горизонтальний і няньшанський тощо.

Вздовж доріжки, що веде до будинку висаджені кущі самшиту сформовані у вигляді кулі. Біля будинку влаштовані декоративні композиції переважно із хвойних рослин, декоративність яких підкреслюється мармуровою крихіткою білого кольору. Це ялина канадська 'Conica', ялівець горизонтальний, ялівець середній 'Old Gold', ялівець лускатий 'Blu Star' та інші.

Справжньою окрасою ділянки є кам'яниста гірка, в якій використані обвітрені гранітні камені та карликові рослини, які розташовані так щоб підкреслити природу красу каменів і не закривати їх. Це ялина канадська 'Conica', сосна гірська, ялівець горизонтальний, ялина звичайна 'Nidiformis', бруслина карликова 'Argentea marginata', 'Aureavariegata', таволга японська

‘Little Princes’, ‘Gnom’, таволга Бумальда ‘Coldflame’, жимолость шапкова, жимолость японська ф. золото сітчаста, кизильник Дамера, кизильник няньшанський, очиток видний, бадан товстолистий, костриця сиза, армерія приморська, бурачок скельний. В якості ґрунтопокривних рослин використані флокс дернистий, очиток їдкий, очиток білий, очиток іспанський. Ранньовесняне квітнування гірки забезпечують, крокуси, мускарі, тюльпани та нарциси, які висаджені групами біля великих каменів.

УДК 712.2

НІКОЛАЙЧУК Д.О. – студентка 5 курсу

Науковий керівник – **КРУПА Н.М.**, канд. біол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

daryaltd@ukr.net

ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РЕКОНСТРУКЦІЇ СКВЕРУ НА ПЛОЩІ Є. ПЕТРУШЕВИЧА У МІСТІ ЛЬВОВІ

За своїм основним цільовим призначенням сквери функціонують як місця короткочасного відпочинку мешканців міст. Вони відіграють важливу декоративну роль у формуванні середовища, надають індивідуальні, своєрідні риси об'єкту, сприяють покращенню мікроклімату та санітарно-гігієнічних умов.

Метою наших досліджень було вивчення сучасного стану зелених насаджень скверу на площі Є. Петрушевича у Львові та розробка заходів щодо його реконструкції.

Сквер на площі Є. Петрушевича розташований в Личаківському районі м. Львова, в кварталі історично сформованої житлової і громадської забудови, в центрально-західній частині міста.

По осі скверу від бетонного постаменту до вулиці Ш. Руставелі проходить широка двох рядова алея кленів гостролистих ф. куляста (*Acer platanoides* ‘*Globosum*’ L.). З південно-східної сторони скверу, по обидва боки від постаменту поодинокі і в груповій посадці росте слива Піссарда (*Prunus divaricata* ‘*Atropurpurea*’ Ledeb). Доповнюють цю групову посадку ялина звичайна (*Picea abies* L) і алича (*Prunus divaricata* Ledeb).

На зеленому фоні газону, по обидві сторони від рядових посадок клена гостролистого ф. куляста (*Acer platanoides* ‘*Globosum*’ L.) у різних посадках проростають листяні кущі, а саме: барбарис Тунберга (*Berberis thunbergii* DC), бузок звичайний (*Syringa vulgaris* L.), садовий жасмин звичайний (*Philadelphus coronarius* L), форзиція проміжна (*Forsythia intermedia* Zab).

Із південної сторони скверу на його куті поодинокі посажено вербу Матсуді ф. змієвидна (*Salix matsudana* ‘*Tortuosa*’ Koidz).

На газоні з південно-західної сторони в солітерній посадці росте липа серце листа (*Tilia cordata* Mill.). У такій посадці, але вже від вул. Шота Руставелі проростає платан кленолистий (*Platanus aitifolia* Mill). По обидві сторони від нього на газоні посажено аличу (*Prunus divaricata* Ledeb).

Вздовж центральної алеї скверу, на фоні газону, закладено квітник прямокутної форми, де висаджують однорічні квіткові рослини.

Провівши архітектурно-планувальний та ландшафтний аналіз території скверу на площі Є. Петрушевича у Львові встановлено, що сквер потребує незначної реконструкції : урізноманітнення існуючого складу рослин хвойними деревними та гарноквітучими чагарниковими рослинами, збільшення кількості квітників, заміна малих архітектурних форм на більш естетичні, відновлення газону в деяких місцях. Реалізація даних проектних пропозицій покращить естетичний вигляд території скверу та мікроклімат.

УДК 712.2

НІКОЛАЙЧУК М.Л. – студент 5 курсу

Науковий керівник – **КРУПА Н.М.**, канд. біол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nskolaychuk1990@mail.ru

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РЕКОНСТРУКЦІЇ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ ПРОСПЕКТУ СВОБОДИ У МІСТІ ЛЬВОВІ

Зелені насадження є невід'ємною складовою частиною екосистем населених пунктів. Вони збільшують біологічне різноманіття, слугують одним із основних елементів у формуванні архітектурного середовища, відіграють важливу роль у вирішенні рекреаційних, екологічних та санітарно-гігієнічних питань, покращуючи тим самим умови проживання населення та збільшуючи туристичну привабливість регіонів.

Метою наших досліджень було вивчення сучасного стану зелених насаджень проспекту Свободи у місті Львові та розробка заходів щодо його реконструкції.

Об'єктом дослідження є бульвар, розташований на проспекті Свободи, що знаходиться в центральній частині міста. Він призначений для короткотривалого відпочинку мешканців міста і туристів, для проведення мітингів, концертів, зборів громади міста та інших урочистостей.

Зелені насадження бульвару представлені деревами, кущами, травами та квітковою рослинністю. Хвойні деревні породи представлені туєю західною ф. пірамідальна (*Thuja occidentalis* 'Piramidalis' L.), ялиною європейською (*Picea abies* Karts). З листяних деревних порід наявні гіркокаштан звичайний (*Aesculus hippocastanum* L.), дуб звичайний (*Quercus robur* L.), дуб червоний (*Quercus rubra* L.), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.), липа серцелиста (*Tilia cordata* Mill.) і ясен звичайний (*Fraxinus excelsior* L.). А також зустрічаються бузок звичайний (*Syringa vulgaris* L.) і самшит вічнозелений (*Buxus sempervirens* L.).

На території бульвару розташований квітник, на якому поєднуються самшит вічнозелений (*Buxus sempervirens* L.) із квітковими однорічними рослинами.

На основі інвентаризації насаджень встановлено, що дана територія мало засаджена вічнозеленими рослинами. Ми пропонуємо доповнити асортимент існуючої рослинності декоративними вічнозеленими дерево-чагарниковими видами : хвойні дерева (*Chamaecyparis pisifera* 'Plumosa compacta' Sieb., *Chamaecyparis lawsoniana* 'Triumph' Parl, *Pinus ponderosa* Dougl, *Pinus nigra* Arn,

Thuja occidentalis 'Degroota Spire', *Thuja occidentalis* 'Piramidalis' L., *Thuja occidentalis* 'Spiralis' L., *Picea pungens* "Coerulea" Engelm, *Picea glauca* 'Conica' Voss), хвойні чагарники (*Juniperus communis* 'Aurea' L., *Juniperus communis* 'Oblonga pendula' L., *Juniperus chinensis* 'Kallays Compacta' L., *Juniperus chinensis* 'Pfitzerana Aurea' L., *Juniperus sabina* 'Tamariscifolia' L., *Juniperus sabina* 'Arcadia' L., *Juniperus sabina* 'Aureovariegata' L., *Juniperus squamata* 'Blu carpet' L.), листяні чагарники (*Mahonia aquifolium* Nutt, *Buxus sempervirens* L).

УДК 634.0(07)

КОСТЮЧЕНКО Л.О. – студентка 5 курсу

Науковий керівник – **МАСАЛЬСЬКИЙ В.П.**, канд. біол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РОЗСАДНИКА ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ «ОЛЕКСАНДРІЯ»

Розсадник дендропарку «Олександрія» був створений за для того, щоб: по-перше, забезпечити садивним матеріалом потреби парку і збагатити його насадження, по-друге, підтримати парк матеріально, продаючи садивний матеріал населенню і підприємствам.

Розсадник дендропарку «Олександрія» займає площу 6,4 га. За В.В. Огієвським цей розсадник відноситься до категорії «середній» за площею (від 3 до 20 га). На сьогоднішній день на розсаднику працює 6 чоловік: головний інженер – 1, інженер – 1, постійний робочий-2. До того ж на весняно-осінній період наймають ще 2, сезонних робочих. Протягом весняно-осіннього періоду на розсаднику працює трактор МТЗ 80.

Основну масу садивного матеріалу (сіянці і саджанці) вирощують власними силами. Невелику кількість (садивний матеріал нових для розсадника видів) закупають в інших ботанічних установах. Розсадник має 3 маточних відділення, теплицю, парники.

Згідно прайс-листа на посадковий матеріал, розсадник дендропарку пропонує до реалізації 34 видів, культиварів і форм дерев і 47 кущів. Ми вивчили асортимент садивного матеріалу 6 садових центрів Київщини і з'ясували, що вони пропонують від 200 до 300 видів, форм і культиварів дерев і кущів. Це значно більше, чим пропонує до реалізації розсадник дендропарку. Тому ми вважаємо що на сьогоднішній день того різноманіття садивного матеріалу, що пропонує розсадник дендропарку «Олександрія» не достатньо, щоб вистояти в жорсткій конкурентній боротьбі з садовими центрами.

В зв'язку з тим, що на розсаднику дендропарку «Олександрія» не вистачає робочої сили, боротьба з бур'янами проводиться вручну (майже без застосування гербіцидів) мало використовується механізовані роботи, тому цим штатом і наявною технікою не можливо проводити належний догляд за посадками на площі 6,4 га.

Враховуючи вищесказане можна констатувати, що за умов оптимальної організації праці можливо збільшити асортимент рослин і як наслідок збільшити прибутки. Для цього необхідно провести повну реорганізацію

розсадника: скласти новий план території, збільшити штат працівників до оптимального, більше використовувати механізовану працю і хімічну боротьбу з бур'янами.

УДК 582.998.16:631.526.3/.53.01(477.4)

МАХІНА М.Ю. – студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ЛЕВАНДОВСЬКА С.М.**, канд. біол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

machina@yahoo.com

ПОСІВНІ ЯКОСТІ НАСІННЯ СОРТІВ АЙСТРИ ОДНОРІЧНОЇ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Айстра однорічна – одна з найулюбленіших і найпоширеніших квітничково-декоративних рослин відкритого ґрунту. Батьківщиною її вважають Північно-Східний Китай, південь Далекого Сходу Росії та північну частину Корейського півострова. Тут вона й дотепер збереглася у дикому стані переважно на скелях та глинисто-кам'янистих ґрунтах південних гірських схилів у зоні широколистяних лісів.

Об'єктом наших досліджень були культивари айстри однорічної. Вивчали посівні якості насіння 6 культиварів даної культури в умовах центрального Лісостепу України. В дослідженні були використані наступні сорти: 'Рубиновые Звезды' сортотипу Унікум Колоновидна, 'Вереснева', 'Нежность' сортотипу Художня, Одарка', 'Яблунева' сортотипу Півонієподібна і сорт 'Жемчуг' сортотипу Трояндоподібна.

Польові досліді проводили у декоративному розсаднику Білоцерківського національного аграрного університету протягом 2011–2013 рр. Вивчення посівних якостей насіння проводилось за такими ознаками: маса 1000 насінин, енергія проростання і лабораторна схожість.

У результаті трирічного дослідження встановлено, що період дозрівання насіння в умовах центрального Лісостепу України триває 35–50 днів після початку цвітіння. Посівні якості насіння залежно від сорту і умов вирощування сильно варіюють. Дуже мінливі маса 1000 насінин як за сортами, так і за роками. Так, абсолютна маса насіння у 2013 році за всіма сортами була найнижчою, оскільки цей рік був найбільш засушливим (за три роки досліджень найвищі середні показники середньомісячної температури повітря – 8,5°C). Схожість та енергія проростання у 2013 р. теж характеризувалась низькими показниками. Найбільш сприятливим по всіх сортах за даними ознаками був 2012 рік. Схожість насіння даних сортів у середньому за роки досліджень складала 71–92%, що відповідає I та II класу. Маса 1000 насінини коливалась у межах 1,07–1,86 г.

Аналізуючи комплекс даних ознак за сортами можна відмітити, що найвищими показниками посівних якостей характеризувались 'Рубиновые Звезды', 'Одарка', 'Яблунева'. Результати досліджень також показали, що культивари сортотипу Півонієподібна та Унікум Колоноподібна характеризуються вищою схожістю та абсолютною масою насіння ніж

культивари сорто типу Художня.

У цілому посівні якості насіння рослин, вирощених в умовах центрального Лісостепу України протягом 2011–2013 рр. відповідає державним стандартам, що свідчить про придатність цієї зони для ведення успішного насінництва айстри однорічної у виробничих масштабах.

УДК 582.998.16:631.543

БИЛИНА Ю.В. – студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ЛЕВАНДОВСЬКА С.М.**, канд. біол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

bulina@yahoo.com

ВПЛИВ УМОВ ВИРОЩУВАННЯ НА ДЕКОРАТИВНІСТЬ РОСЛИН РОДУ ЧОРНОБРИВЦІ

Чорнобривці – одні з найпоширеніших квітниково-декоративних рослин, які перманентно користуються попитом як у фахівців, так і аматорів галузі квітникарства. Рід налічує близько 30 видів. У культурі особливо популярні 3 види – чорнобривці прямостоячі, чорнобривці відхилені і чорнобривці тонколисті. Головна їх відмінність полягає у формі та розмірах суцвіття, листя і висоті куща. Ці рослини не вибагливі до умов зростання, зокрема – температури повітря, вологості ґрунту, наявності в ґрунті достатньої кількості органічних і мінеральних речовин. Через свою невибагливість чорнобривці дуже цінні в озелененні як промислових міст, так і приватних садиб.

Метою наших досліджень було встановити зміни основних декоративних ознак рослин роду Чорнобривці (*Tagetes*) залежно від умов вирощування, а саме відстані між рослинами. У дослідженні використали сорт чорнобривців прямостоячих 'Геркулес'. Це рослина заввишки 40–50 см. Кущ прямостоячий, колоноподібний, діаметром 45 см. Листя темно-зелене. Квітконоси середньої міцності, довжина центрального – 16 см. Середня кількість суцвіть на одну рослину 50–60 шт. Суцвіття – махрове, щільне, темно-оранжеве. Загальна кількість аналізованих рослин – 50. Відстань між рослинами становила у різних варіантах: 5, 10, 15, 20, 25, 30 см. Кількісні ознаки, які були проаналізовані: середня висота рослини, кількість бічних пагонів, проекція куща, діаметр суцвіть та їх кількість на рослині.

У результаті аналізу отриманих даних спостерігаємо пряму залежність зміни кількісних ознак від відстані між рослинами. Встановлено, що зі збільшенням відстані збільшуються показники всіх аналізованих ознак. Максимальні показники прояву ознак спостерігаються на відстані 25 см між рослинами. Так середня висота рослин коливалась від 40 см, за відстані 5 см, до 53,9 см, за відстані 30 см, тобто збільшення складало 58,5%. Майже такі ж результати (55 та 56%) отриманні під час визначення кількості пагонів та проекції куща.

Щодо генеративної сфери, то збільшення кількості суцвіть на рослині та їх діаметр за умов розрідження насаджень складало 88 та 64% відповідно.

Для розвитку всіх проаналізованих ознак найбільш сприятливою

виявилась відстань між рослинами 25 см. У більш щільних насадженнях спостерігаємо витягнуті стовбури рослин, пригнічений розвиток бічних пагонів, дрібні суцвіття та їх невелику кількість на рослині. Крім того у загущених посівах терміни вегетації, зокрема цвітіння, скорочуються. За умови, що відстань між рослинами становила 30 см, рослини виявились більш чутливими до негативного впливу навколишнього середовища (вітер, посуха), що призвело до втрати їх декоративності, порівняно з посівами, у яких відстань між рослинами 25 см.

УДК 635.9

МЕЛЬНИЧЕНКО С.І. – студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ІЩУК Л.П.**, канд. біол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЗМНОЖЕННЯ ВИДІВ РОДУ *SEDUM* L. В УМОВАХ БІОСТАЦІОНАРУ БНАУ

Очитки знаходять широке використання у садівництві для створення килимових композицій. Мета наших досліджень – вивчення особливостей розмноження представників роду *Sedum* L. в умовах біостаціонару БНАУ.

Колекція очитків на біостаціонарі БНАУ складає 12 видів і 10 форм. В умовах біостаціонару БНАУ розмножувати очитки ефективно насінням, стебловими або листовими живцями, діленням куща. Вегетативне розмноження вивчали методом укорінення зелених стеблових живців (Тавлінова, 1966; Тарасенко, 1967). Вкорінення проводили у суміші торфу з піском (1:1).

Таблиця 1 – Результати вкорінення видів і форм роду *Sedum* L. в умовах біостаціонару БНАУ, %

№ з/п	Назва виду	Вкорінення живців стеблового пагона		Вкорінення листових живців
		із верхньої частини	із середньої та нижньої частини	
1	<i>S. acre</i> L.	99,9	99,9	99,9
2	<i>S. acre</i> 'Yellow Queen'	95	95	95
3	<i>S. aizoon</i> L.	95	45	-
4	<i>S. album</i> L.	99	99	99
5	<i>S. album</i> 'Chloroticum'	95	95	95
6	<i>S. album</i> 'Coral Carpet'	95	95	95
7	<i>S. ewersii</i> Ledeb.	90	40	-
8	<i>S. floriterumpraegen</i> 'Weigherstehom'	85	-	-
9	<i>S. hybridum</i> L.	80	20	-
10	<i>S. hispanicum</i> L.	99,9	99,9	99,9
11	<i>S. kamtschaticum</i> Fisch.	85	-	-
12	<i>S. kamtschaticum</i> 'Variegatum'	80	-	-
13	<i>S. reflexum</i> L. 'Glaucum'	99	99	99
14	<i>S. rupestre</i> L.	99	99	99

15	<i>S. rupestre</i> 'Aureum'	95	95	95
16	<i>S. sexangulare</i> L.	99,9	99,9	99,9
17	<i>S. spectabile</i> Boreau	99	60	60
18	<i>S. spectabile</i> 'Matrona'	98	60	60
19	<i>S. spurium</i> M. Bieb.	99	-	-
20	<i>S. spurium</i> 'Album Superbum'	99	-	-
21	<i>S. spurium</i> 'Purpureum'	99	-	-
22	<i>S. spurium</i> 'Rosea'	99	-	-

Таким чином, встановлено, що живці лише з верхньої частини стеблових пагонів *S. hybridum*, *S. spectabile*, *S. kamtschaticum* вкорінювалися швидше та мали розвинуту кореневу систему, ніж живці із середньої та нижньої частин. А живці *S. acre*, *S. acre* 'Yellow Queen', *S. album*, *S. album* 'Chloroticum', *S. album* 'Coral Carpet', *S. reflexum*, 'Glaucum', *S. rupestre* однаково вкорінювалися з верхньої, середньої, нижньої частини пагона і листових живців.

УДК 712.4:631.529

СЕМЕНЮК Н.А. – студентка 5 курсу

Науковий керівник – ІЩУК Л.П., канд. біол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Semchenko1987@bk.ru

АНАЛІЗ СТАНУ КВІТНИКІВ У МІСТІ БІЛА ЦЕРКВА

За багатовікову історію садово-паркового мистецтва квітникове оформлення займало помітне місце у різноманітних архітектурно-художніх рішеннях. Мета наших досліджень – вивчити елементи озеленення м. Білої Церкви, створені з використанням клумбових декоративних рослин, дослідити наявний асортимент клумбових рослин та можливості його поповнення за рахунок видів, які добре пристосовані до екологічних умов території нашого міста і доречні для вирощування у міксбордерах, рокаріях, на клумбах, рабатках та інших формах квітникових насаджень. Вивчення типів квітників у м. Біла Церква проводили за рекомендаціями Г.Є. Кисельова (1964) та В.П. Кучерявого (2005). Асортимент квітникових культур визначали за рекомендаціями В.П. Бессонової (2010), О.Б. Бондаревої (2004), В.В. Матвєєва, Є.Ф. Зайкіна (1993), Д.Г. Хессайона (2003).

У результаті проведених досліджень нами встановлено, що у центральній частині м. Біла Церква квітники представлені наступними типами: геометричними і ландшафтними клумбами, рабатками, арабесками, групами, масивами, ординарними посадками і складними міксбордерми. Всі вони перебувають у задовільному стані і потребують реконструкції. Аналіз асортименту квітникових культур м. Біла Церква, показав, що у кількісному еквіваленті переважають багаторічники – 75%, але більша площа квітників зайнята однорічниками (рис. 1). Багаторічники в основному представлені групами на геометричних і ландшафтних клумбах та у міксбордерах. В озелененні міста широко використані красивоквітучі кущі.

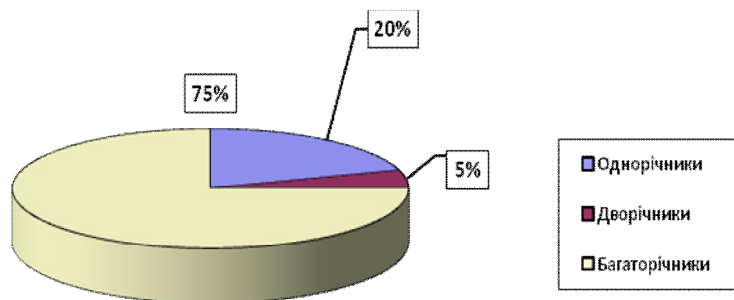

Рис. 1. Характеристика асортименту рослин на клумбах м. Біла Церква

Таким чином, квітники м. Біла Церква перебувають у задовільному стані і потребують реконструкції шляхом розширення асортименту клумбових рослин за рахунок введення у культуру декоративного-листяних, ґрунтопокровних та ефемерних цибулинних видів родів *Sedum* L., *Phlox* L., *Cerastium* L., *Thymus* L., *Stachys* L., *Colchicum* L., *Crocus* L., *Puschkinia* L.

УДК 581.522.4:526.43:581.6:581.52 (477.4)

ТКАЧОВА О.Р. – студентка 5 курсу

Науковий керівник – ІЩУК Л.П., канд. біол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ЛІАН В ОЗЕЛЕНЕНІ МІСТА БІЛА ЦЕРКВА

Важливу роль у впорядкуванні сучасного міста відіграє вертикальне озеленення, яке, збагачуючи і доповнюючи архітектурне обличчя будинків, робить його виразнішим. Вивчення таксономічного складу ліан проводилося впродовж 2010-2013 рр. шляхом візуальних обстежень зелених насаджень м. Біла Церква. Визначення рослин проводили за морфологічними ознаками генеративних і вегетативних органів згідно описів О.М. Багацької (2009).

Більшість досліджених нами таксонів – багаторічні дерев'янисті ліани – *Actinidia colomicta* (Rupr.) Maxim., *Aristolochia tomentosa* Sims., *Humulus scandens* (Lour.) Merr., *Lonicera caprifolium* L., *Rosa rambler* Thunb. 'Briza', *Schisandra chinensis* (Turcz.) Bail., *Vitis amurensis* Rupr., *Vitis vinifera* L., *Parthenocissus tricuspidata* (Sieb. et Zucc.) Planch. 'Veitchii', *Parthenocissus quinquefolia* L. До групи багаторічних трав'янистих ліан входять *Hedera helix* L., *Vinca minor* L., *Vinca major* L., *Evonimus nana* Vieb. Однорічні ліани у більшості випадків у природному ареалі також є багаторічними, але умовах Біла Церкви культивуються як однорічники – *Ipomea hederacea* (L.) Jacq., *Quamoclit trilobata* (Cerv.) Thell., *Cobea scandens* Cav., *Lathyrus odoratus* L., *Tunbergia alata* Vojer. et Sims. Аналіз походження ліан показує, що найбільша кількість видів інтродукована з Далекого Сходу Китаю, Кореї і Японії – 64 % (*Actinidia colomicta*, *Humulus scandens*, *Aristolochia tomentosa*, *Vitis amurensis*, *Parthenocissus tricuspidata* 'Veitchii'); з Середземномор'я, Кавказу і Криму – 15% (*Vinca major*, *Evonimus nana*, *Lonicera caprifolium*, *Clematis jackmani*, *Vitis vinifera*), а найменше – з Африки – 3 % (*Tunbergia alata*). У ґрунтово-кліматичних умовах м. Біла Церква перспективними видами є багаторічні ліани

Lonicera caprifolium, *Actinidia colomicta*, *Parthenocissus quinquefolia*, *P. tricuspidata* 'Veitchii', *Vitis amurensis* пагони яких дерев'яніють до закінчення вегетації, що дозволяє їм добре переносити зимові температури. До цієї ж групи відносяться однорічні ліани *Ipomea hederacea*, *Lathyrus odoratus*, *Tunbergia alata*. За умови використання інтенсивної агротехніки можна культивувати *Rosa rambler* 'Briza', *Vitis vinifera*, *Clematis jackmani* Th. Moore.

Розширення асортименту ліан можливе за рахунок інтродукованих і акліматизованих деревних ліан з колекції дендрологічного парку «Олександрія» НАН України і за рахунок впровадження в озеленення перспективних однорічних трав'янистих ліан, колекція яких у НБС ім. М.М. Гришка НАНУ нараховує 25 таксонів. Вітки рослини у Білій Церкві трапляються у декоруванні будівель, огорож і альтанок. Розширити застосування ліан у вертикальному озелененні міста можна за рахунок влаштування у парках і скверах пергол, трельяжів і каркасів малих архітектурних форм. Таким чином, ліани у міських насадженнях м. Біла Церква представлені 14 порядками, 15 родинами, 16 родами, 19 видами і однією формою і належать до відділу Покритонасінних (*Magnoliophyta*), класу Дводольні (*Magnoliopsida*).

УДК 745.5:371.3

ЯЦИНА А.Ю. – студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ІЩУК Л.П.**, канд. біол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ilonka.cher@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ВЕСНЯНИХ КОМПОЗИЦІЙ

Квіткові композиції створені з весняних квітів відрізняються свіжістю, життєвістю. Використовуються гілки з вигнутими лініями, молодими, ніжно-зеленими пагонами, набубнявілими бруньками, готовими вибухнути новим радісним життям. На пагонах можуть бути розквітлі квіти – передвісники наступаючої весни. Мета нашої роботи – створення весняних композицій для прикраси інтер'єрів БНАУ. Матеріал для композицій вирощували шляхом вигонки ефемерних цибулинних видів і декоративних кущів у теплиці БНАУ та збору першоцвітів на біостанціонері БНАУ. Композиції створювали керуючись методичними рекомендаціями Г.А. Чорної (1993), Л.І. Рубцова (1953), Я.В. Пузиренко (2013), Н.П. Табунщикова (2006).

Весняний букет можна скласти у найрізноманітнішому стилі: це може бути європейський стиль, коли поєднується вишуканість і шарм, в сільському стилі – коли наголос робиться на природність; в стилі ікебани – у такому випадку формується невеликий букет, який інколи складається всього з декількох квіток, але їх краса гармонійно підкреслюється. Стиль букета залежить від того, кому він призначається і з якого приводу складається. Якщо зимові букети прикрашаються різними аксесуарами і великою кількістю зелені, то весняні букети мають ту особливість, що вони мало потребують додаткового прикрашання.

Форма весняних букетів залежить від виду квіткового матеріалу і його

функціонального призначення. Їх складають у строгому стилі, у формі піраміди або трикутника, чи невеликого букета круглої форми з рожевих, червоних, білосніжних квітів.

Асортимент квітів для весняних композицій традиційний – тюльпани, нарциси, гіацинти, підсніжники, проліски, пушкінія, мускарі. У весняних букетах можна використовувати і оранжерейні квіти – троянди різних забарвлень, гербери, гвоздики, орхідеї, кали. Єдине, треба враховувати, що весняні квіти, як правило, ніжних, пастельних кольорів, тому оранжерейні квіти також краще підбирати не яскравих, а м'яких відтінків, крім того, таких квітів у букеті не повинно бути багато, а лише декілька, основою букета повинні бути саме весняні квіти. Часто додають до букетів гілки форзиції, черемхи, хеномелесу, бузку, верби, модрина. Каркасні букети і композиції можна виготовити з вербової лози, дерену, свидини тощо.

Для весняних букетів підходять найрізноманітніші вазы: як високі – з прозорого або кольорового скла, так і керамічні низькі, в яких красиво розташовуються квіткові композиції. Голландські флористи рекомендують вазы пастельних тонів, які будуть добре поєднуватися з весняними букетами.

Таким чином, керуючись основними правилами аранжування можна скласти цікаві весняні композиції.

ЗМІСТ

Москалюк Я.С. Аналіз інтродукційної оптимізації ландшафтної ділянки «Велика галявина» дендрологічного парку «Олександрія» НАН України.....	3
Катренко Г.Ю. Особливості вегетативного розмноження та використання в озелененні видів і декоративних форм роду <i>Spirea L.</i> на прикладі Білоцерківщини	5
Павлівський М.А. Проектні пропозиції щодо озеленення і благоустрою території ресторану «Бельведер» та прилеглої території в м. Біла Церква	6
Козак А.Л. Проектні пропозиції щодо формування сакрального ландшафту «Життя Ісуса Христа» біля храмового комплексу в с. Буки Сквирського району Київської Облaсті	8
Кругляк О.П. Сучасні підходи до озеленення і благоустрою території навколо невеликого приватного будинку на прикладі садиби в м. Кагарлик	9
Ніколайчук Д.О. Проектні пропозиції щодо реконструкції скверу на площі Є. Пертушевича у місті Львові	11
Ніколайчук М.Л. Аналіз сучасного стану та проектні пропозиції щодо реконструкції зелених насаджень проспекту Свободи у місті Львові	12
Костюченко Л.О. Аналіз сучасного стану розсадника дендрологічного парку «Олександрія»	13

Махіна М.Ю. Посівні якості насіння сортів айстри однорічної в умовах Центрального Лісостепу України	14
Билина Ю.В. Вплив умов вирощування на декоративність рослин роду Чорнобривці.....	15
Мельниченко С.І. Особливості розмноження видів роду <i>Sedum</i> L. В умовах біостанціону БНАУ	16
Семенюк Н.А. Аналіз стану квітників у місті Біла Церква	17
Ткачова О.Р. Використання ліан в озелененні міста Біла Церква	18
Яцина А.Ю. Особливості створення весняних композицій	19